

vima i školama (izložbe mladih autora, literarne i muzičke večeri i sl.).

Tome treba pridodati i već tradicionalnu izložbu, reviju najuspjelijih dečjih radova, koja se svakog januara organizuje u galeriji Muzeja.

c) Pokretne tematske izložbe

Muzej rudarstva i metalurgije već duže vremena prezentuje određene tematske celine priređujući fotodokumentarne izložbe u školama i mesnim zajednicama, prilagođene mogućnostima transporta i postave u seoskim osnovnim školama.

Negovanjem ovakvih izložbi povećano je interesovanje za rad Muzeja, naročito mladih. Tako je 1986. godine registrovan udvostručeni broj posetilaca u odnosu na prethodnu, 1985. godinu.

d) Korišćenje informacija odeljenja dokumentacije i literature iz stručne biblioteke

U tom pogledu značajno je otvaranje muzeja prema široj javnosti. Da bi informacije o muzejskom materijalu ili određenoj temi postale dostupne svim zainteresovanim korisnicima, u odeljenju dokumentacije Muzeja rudarstva i metalurgije u toku je izrada pomoćnih muzejskih kartoteka koje, kao oblik informativnog sredstva u sistemu naučnih informacija, treba da omogućе brže dobivanje potrebnih informacija i podataka. Upravo se u stručnoj biblioteci priređuje predmetni katalog, koji će s postojećim imenskim katalogom poslužiti datom cilju.

Korisnici ovih odeljenja različite su starosne dobi, kao i različite profesionalne orijentacije, počev od učenika osnovnih škola – te srednjoškolska i studentska omladina, amateri skupljači i kolekcionari – do stručnih i naučnih radnika.

Učenici-korisnici stručne biblioteke uglavnom su članovi istorijske i geografske sekcije, a zainteresovani su prvenstveno za periodična izdanja jugoslovenskih muzeja i monografska izdanja vezana za posebne krajeve Jugoslavije. Srednjoškolska i studentska omladina uglavnom koristi tehničku literaturu, a dobrim delom i literaturu iz istorije umetnosti.

Publikacije i muzejska dokumentacija ne mogu se iznositi iz Muzeja, već su stvoreni najneophodniji uslovi da ih se koristi u muzejskim prostorijama.

e) Uključivanje mladih u istraživačku delatnost Muzeja

Istraživačka delatnost Muzeja rudarstva i metalurgije omogućuje saradnju s

mladima kroz izradu i realizaciju zajedničkih programa u akcijama mladih istraživača: arheoloških, etnoloških i istorijskih. Drugi oblik saradnje omogućuju i arheološka sistematska istraživanja, pri čemu Muzej za fizičke radove prvenstveno angažuje omladinu, potičući, uz finansijsku naknadu, i interesovanje za muzejsku delatnost, posebno za arheologiju, kao i korisno provođenje letnjeg raspusta.

Povećana poseta i interesovanje mladih za rad Muzeja nameću odgovornost i obaveze u pogledu proširenja programa i pronalaženja novih oblika za zadovoljavanje kulturnih potreba mladih u okviru muzejske delatnosti.

ABSTRACT

Some forms of educational activities in the Museum of Mining and Metallurgy in Bor

Elica Stoiljković

The Museum of Mining and Metallurgy in Bor, the only specialized museum of this kind in Yugoslavia, carries out research in the development of mining and metallurgy from the prehistory to the present day. This is done within several scholarly disciplines, with the aim of explaining the impact of this branch of economy on human life and environment.

The educational activities in the museum are organized and realized by the museum educator who cooperates with schools, youth centres, local communities, and particularly with vocational and polytechnic schools, and with the Faculty of Technical Engineering. With the last three the cooperation has been particularly carefully planned. The program includes a permanent display in three locations, mobile thematic exhibitions, the use of documentation and the museum library. It also includes pupils into the research programs of the museum.

● **Obrazovanje u Muzeju revolucije, Celje**

Marija Počivašek
Muzej revolucije,
Celje

Primljeno: 26. 11. 1987.

Muzej revolucije u Celju tip je posebnog muzeja koji se bavi skupljanjem, evidentiranjem i izlaganjem gradiva iz povijesti radničkog pokreta, NOB-a i poslijeratne socijalističke izgradnje. Muzej teritorijalno pokriva sedam općina celjske regije.

Gradivo je u stalnoj postavi raspoređeno prema kronološko-tematskom principu. Takav raspored omogućuje predstavljanje samo pojedinih isječaka iz izloženog gradiva. Ovo je značajno zbog toga što je najvećim dijelom među posjetiocima našeg muzeja osnovnoškolska i srednjoškolska omladina. Muzej ima kustosa-pedagoga sa stalnim radnim odnosom koji je po obrazovanju diplomirani historičar. Prema našem mišljenju, kustos-pedagog nije osoba koja bi morala ponijeti glavno

breme vođenja po muzeju – vođenjem bi se trebali baviti svi kustosi – a težište rada kustosa-pedagoga trebalo bi biti surađivanje sa školama.

Jedan od načina kako se učenici upoznaju s institucijom muzeja jesu dani kulture u osnovnim i srednjim školama. Naša nastojanja pri realiziranju dana kulture usmjerena su prvenstveno na predstavljanje muzeja kao kulturne ustanove, dok konkretno izloženo gradivo učenici upoznaju kroz nastavu povijesti.

Učenici iz udaljenijih škola prilikom posjeta razgledaju pod stručnim vodstvom izložene eksponate. A učenici iz Celja s obzirom na blizinu škole imaju mogućnost da češće navrate u muzej. Početkom školske godine kustos-pedagog obavještava nastavnike povijesti u osnovnim i srednjim školama o mogućim oblicima suradnje između škola i muzeja.

Već spomenuti kronološko-tematski način izlaganja omogućuje učenicima radne satove u muzeju, gdje se mogu upoznati samo s pojedinim isječcima iz naše nedavne prošlosti. Takav je način nastave efikasniji ako se popratni audio-vizualnim sredstvima. Takve radne satove može održati kustos-pedagog ili nastavnik koji je učenike doveo u muzej; naša je želja da se pritom u što većoj mjeri angažiraju sami učenici.

Muzej revolucije Celje uključuje se i u istraživački rad mladih u osnovnim i u srednjim školama, i to tako da ih svojim stručnim savjetima usmjerava u njihovom radu.

Na obaveznu radnu praksu dolaze u muzej učenici Srednje škole društvenog smjera. Tijekom jednog, odnosno dva tjedna učenici se trebaju upoznati s radom tipičnim za rad kustosa u muzeju. Kustosi pripremaju program rada, a potom s učenicima radi kustos-pedagog.

Kustosi pripremaju i povremene izložbe, koje posjećuje kako školska omladina, tako i odrasli. O takvim povremenim izložbama obavještavamo škole, a širu javnost putem sredstava informiranja.

U muzeju imamo i prostor za više namjena koji služi i kao učionica. U tom prostoru omladina zasad može slušati samo pripovijedanja i literarne odlomke o raznim događajima iz vremena NOB-a, snimljene na magnetofonske trake (npr. Celjska četa, Iskre s puta XIV. divizije u Štajersku, Ukradena djeca, Oproštajna pisma talaca itd.).

U posljednje vrijeme najviše radimo na predstavljanju poslijeratne povijesti Celja. Uz stalnu izložbu o Celju u vrijeme poslijeratne socijalističke izgradnje, imamo u muzeju i nekoliko zanimljivih filmova o toj temi. Kad bismo

imali na raspolaganju i potrebna tehnička sredstva, prikazivanje ovih filmova predstavljalo bi svakako veliku zanimljivost.

Mogla bih na ove dvije posljednje djelatnosti nadovezati i mogućnost provođenja slobodnog vremena u muzeju, ali – kako sam već spomenula – samo uz odgovarajuću tehničku opremljenost.

Posjetioci naše stalne izložbe imaju na raspolaganju tiskani vodič kroz muzej, s kratkim sadržajima na stranim jezicima kao i nekoliko kataloga o našoj izložbenoj djelatnosti.

Sa slovenskog jezika prevela:
Marija Keresteny, prof.

● Odgojno-obrazovni rad u Muzeju grada Koprivnice

Zorko Marković
Muzej grada Koprivnice,
Koprivnica

Primljeno: 22. 1. 1988.

Stalni postav:

Muzej je sve donedavno imao stalni postav (skinut zbog dvije velike izložbe – arheološke i etnografske), a ponovno će ga prirediti u proljeće (zbog grijanja). Konceptijski je bio djelomice prilagođen zavičajnoj nastavi (klasičan kružni tok od prethistorije, srednjeg vijeka, Vojne krajine do građanske Koprivnice i etnografije). Izuzetak je suvremeno slikarstvo i kiparstvo te NOB, budući da su takovi veliki postavi priređeni na drugim mjestima. Novim postavom – modernizirano – namjeravamo obuhvatiti i te segmente prošlosti i suvremenosti.

Nedostaje nam **muzejski pedagog**; pedagošku djelatnost pokušavaju obavljati kustosi koliko im dopuštaju mogućnosti i znanje.

Specijalne izložbe:

Povremeno priređujemo specijalne izložbe, najviše u suradnji s drugim ustanovama (npr. izložba **Igračke**).

Način rada s korisnicima u muzeju:

Dobna i obrazovna struktura korisnika vrlo je različita – djeca predškolskog uzrasta, mlađe i starije dobne skupine osmoškolaca, srednjoškolci, vojnici, umirovljenici, liječeni alkoholičari, različite turističke grupe, a pojedine izložbe ili postav posjećuju grupe učenika ili pojedinci, crtaju predmete, opisuju svoje dojmove (obično po nastavnom zadatku) itd.

Tiskani materijal:

Muzej je imao katalog stalnog postava, kataloge pojedinih izložbi u svome matičnom (a i ostalima) prostoru, ali pre-

težno je to materijal predviđen za starije učenike i širu javnost. Radne listove nismo imali.

Animacija korisnika:

Korisnike informiramo i animirano putem lokalnih listova, republičkih listova, radija i televizije (ponajviše lokalni radio), putem plakata, pozivnica, dopisa radnim organizacijama i školama itd.

● Odgojno-obrazovni rad u Narodnog galeriji u Ljubljani

Lidija Tavčar
Narodna galerija,
Ljubljana

Primljeno: 12. 11. 1987.

Mi radnici Narodne galerije u Ljubljani, prihvatili smo vašu inicijativu i odgovaramo na sve vaše upute, opširnije na treći i peti upit.

1. Narodna galerija u Ljubljani ima stalnu zbirku u kojoj je u vezanom vremenskom pregledu prikazan razvoj likovne umjetnosti u Sloveniji od početka 13. stoljeća do kraja prve četvrtine našeg stoljeća. Posjetioci različitih starosnih dobi imaju stoga mogućnost upoznati se, kronološkim redom, sa stilskim razdobljima, omogućeno im je uspoređivanje pojedinih stilova, da upoznaju i utvrđuju različite ikonografske motive (ikonografiju literarnih motiva, ikonografiju neposrednih spoznajnih motiva – pejzaž, portret, žanr, akt). Ekspoziti nude uvid u kulturno-povijesne značajke, kao npr.: u modu, u umjetnički obrt, društvene slojeve.

Našu galeriju posjećuje godišnje oko 20.000 učenika. Nastojimo pritom da prilikom razgledavanja zbirke pod stručnim vodstvom u grupi predškolske djece ne bude više od 25, a u grupi školske djece da ih ne bude više od 50.

2. U Narodnoj galeriji zaposlena su tri likovna pedagoga s punim radnim vremenom, koji uz odgojno-obrazovni rad obavljaju i druge muzeološke stručne poslove.

3. Godine 1988. priredit ćemo didaktičku izložbu; bit će to crteži predškolske djece koji su nastali na osnovi naših umjetnina. Istraživanja na području odgojno-obrazovnog rada naši muzeji i galerije gotovo da i ne poznaju. Svjesna toga Narodna je galerija godine 1986. započela svoj odgojno-obrazovni rad približavanjem likovnih radova djeci predškolske dobi. Koncept vođenja i teoretske probleme razrađujemo u

suradnji s Pedagoškim institutom pri Univerzitetu »Edvard Kardelj« u Ljubljani.

Pri koncipiranju vođenja pokazala su se dva problema. Prvi problem proizlazi iz činjenice da likovni umjetnici, za razliku od književnika, glazbenika i drugih, ne stvaraju posebno za djecu pojedine starosne dobi, ukoliko izuzmemo ilustracije u knjigama. Zbog toga je bilo potrebno likovni rad prilagoditi pedagoškom procesu, jer samo uz umjetnička djela koja odgovaraju pojedinoj starosnoj dobi odgojno-obrazovni proces može postati djelotvoran.

Drugi problem bilo je pitanje – da li da djeca crtaju prema predlošku, ili ne. U predškolskoj likovnoj pedagogici nalazimo stanovište da djeca ne bi trebala crtati po predlošcima – umjetničkim djelima. Taj način likovnog odgoja, kaže se, škodi dječjoj stvaralačkoj sposobnosti i tjera ga da precrta. **Rezultat je nesamostalnost, pomanjkanje samosvijesti i osjećaj manje vrijednosti. Razvija mu se (djetetu) kritički odnos prema vlastitoj slici, jer vidi da nije dovoljno slična predlošku. To umanjuje njegovu volju i crtež postaje imitacija bez onog ličnog i gubi ono dječje.**

Takva su uopćavanja međutim riskantna, prije svega zbog toga što ih ne podupiru teoretska i empirijska istraživanja.

Vođenje kroz galerijske zbirke teče slijedećim redom: kustos, likovni pedagog priča djeci priču Svetlane Makarovič **Gal u galeriji** i istovremeno im pokazuje reprodukcije umjetnina u knjizi. Pričanje i demonstracija služe motivaciji. Nakon toga kustos izražava Galovu želju da djeca nacrtaju umjetninu koja im se najviše svidjela. Zatim slijedi razgledanje umjetnina u prostorima galerije. Djeca se zatim razdvoje po prostorijama galerije i odabiru umjetninu koju će crtati. Prilikom crtanja zajedno razgledavaju crteže i razgovaraju o njima. To se sve odvija u ležernoj atmosferi. Kustos raznim pitanjima potiče djecu da intenzivnije promatraju i pokušava ovu problematiku povezati s ostalim odgojnim područjima.

U prethodnoj preliminarnoj studiji dobili smo slijedeće rezultate: kvantitativni rezultati nam govore koji se motivi predškolskoj djeci najviše sviđaju. U kvalitativnoj analizi najčešće odabranih umjetnina, tj. djela koja su djeca prema vlastitoj želji odabrala i crtala, utvrđivali smo prostorni raspored elemenata na slici, odnosno crtežu, format i boju. Elemente na slici djeca su najčešće rasporedila po temeljnoj crti, odnosno osnovici i nisu vodila računa o kompoziciji predloška, umanjivanju predmeta u perspektivi, nisu naznačila